

23. sezóna Orchestru BERG

NIPPON

... japonské tradice a inspirace

pondělí 5. června 2023

20:00

Studio Hrdinů

Noriko Baba   **Au clair d'un croissant** / Za svitu půlměsíce [česká premiéra]

Toshio Hosokawa   **Somon-ka** [česká premiéra]

I. In Ajimano / V Adžimanu

II. Far Away / Daleko

Jonáš Starý   **A Page of Madness** [světová premiéra]

nová hudba k části němému filmu [1926, režie: Teinosuke Kinugasa]

Naoko Kikuchi – koto, Jakub Tylman – violoncello, Akihoto Obama – šakuhači

Orchestr BERG

Jana Kubánková, Anna Jouzová Sommerová – housle, Anna Romanovská Fliegerová – housle a koto, Kateřina Lískovcová – viola, Helena Velická – violoncello, Vojtěch Masnica – kontrabas, Jana Jarkovská – flétny, Kamila Mořková – hoboj a anglický roh, Hanuš Axmann – klarinet a basklarinet, Iva Burýšková – fagot, Dorota Šimonová – horna, Ladislav Kozderka – trubka, Štěpán Janoušek – trombón, Martin Opršál, Radek Doležal – bicí nástroje, Stanislav Gallin – klavír, Hedvika Mousa Bacha – harfa, Ian Mikyska – elektrická kytara

Peter Vrábel – dirigent

Eliška Bejčková – zvukový design

Jan Komárek – light design

Mikuláš Brázda – scénická spolupráce

Tento večer věnujeme naší milé patronce Soně Červené, která nám už drží palce odněkud shora...

Koncert se koná ve spolupráci s International Shakuhachi Festival Prague.

Japonská skladatelka **Noriko Baba** [*1972] studovala skladbu nejprve v Tokiju, poté na pařížské konzervatoři Conservatoire National Supérieur [CNSM], elektronické hudbě se věnovala v institutu IRCAM. Za svou hudbu získala řadu ocenění v Japonsku i mimo něj, mimo jiné NHK-Mainichi, Grand Prix Mezinárodního hudebního festivalu Takefu [Japonsko], Prix Georges Wildenstein [Académie des Beaux-Arts de l'Institut de France]. Zúčastnila se také mnoha prestižních rezidenčních pobytů – např. Akademie Schloss Solitude v Německu [2005], Casa de Velázquez v Madridu [2006–2008], Villa Kujoyama v Japonsku [2012], Villa Medici v Římě [2020–2021]. Její díla objednávají a uvádějí významné soubory z oblasti současné hudby – 2e2m, Court-Circuit, Ascolta, L'Instant Donné, Ensemble intercontemporain, Ensemble Cairn, Orchestre Padeloup, kvarteto Diotima, Neue VocalSolisten Stuttgart, Meitar Ensemble ad. Pozadu nezůstávají ani festivaly – pařížský Festival Musica, Benátské bienále, Milano Musica, ISCM World Music Days... Skladbu Pororoca pro Ensemble intercontemporain natočila televizní stanice Arte.

<http://noriko.baba.online.fr/>

Stejně jako Musorgského Obrázky z výstavy, také má skladba **Au clair d'un croissant / Za svitu půlměsíce** je sestavena ze čtyř vět spojených procházkami. Jejich hudebním tématem je vzpomínka z mého dětství – melodie Au clair de la lune / Za svitu měsíce (pozn. překladatele: francouzská lidová písnička), která byla to první, co jsem se naučila hrát na klavír oběma rukama. Hudebníci někdy používají hračky a další jednoduché hudební nástroje. Prostřednictvím této hravé suity chci posluchačům nabídnout pocit nostalgicky laděného lucidního snění. [Noriko Baba]

Premiéra se uskutečnila 13. září 2020 v rámci festivalu Ensemble(s), který společně v pařížském sále Pan Piper zorganizovaly ansámblы specializované na současnou hudbu – Ensemble 2e2m, Ensemble Cairn, Ensemble Court-Circuit, Ensemble Multilatérale a Ensemble Sillages.

Toshio Hosokawa [*1955] pochází z Hirošimy, skladbu studoval v Tokiu a následně v Berlíně u Isanga Yuna, ve Freiburgu u Klause Hubera, jako student se účastnil kurzů v Darmstadtu, kde od roku 1990 pravidelně působí jako lektor. Dnes je jedním z nejúspěšnějších japonských skladatelů, byl rezidenčním skladatelem řady významných evropských festivalů současné hudby, jeho opery objednal například Festival d'Aix-en-Provence, Mnichovské bienále, bruselské divadlo La Monnaie. Byl rezidenčním skladatelem Tokijské filharmonie (1998-2007), od roku 2001 je uměleckým ředitelem Mezinárodního hudebního festivalu v Takefu (Japonsko) a od roku 2004 hostujícím profesorem na Tokyo College of Music. V letošní sezóně 2022/2023 je rezidenčním skladatelem orchestru Tonhalle Zürich, v březnu premiérovala Berlínská filharmonie jeho houslový koncert Prayer. Jeho díla mají často meditativní charakter a spojují estetiku západní avantgardy s japonským tradičním uměním. Žije střídavě v Německu [Mainz/Mohuč] a Japonsku [Nagano].

Hudba je místem, kde se setkávají zvuky a ticho. [Toshio Hosokawa]

Text, který jsem zhudebnil v **Somon-ka**, je milostnou poezií mezi ženou a mužem. Vyjadřuje hluboký smutek milenců, které již dlouho odděluje velká dálka, když je muž odeslán daleko od hlavního města. Koto symbolizuje ženu, violoncello muže a ansámbl za nimi představuje přírodu a svět, které se rozkládají uvnitř i okolo nich. [Toshio Hosokawa]

První část vznikla pro Nieuw Ensemble na objednávku Concertgebouw v Amsterdamu, sólisty při premiéře 3. února 2022 byla Kyoko Kawamura (koto a hlas) a violoncellista Yo-Yo Ma, dirigoval Ed Spanjaard. Druhou část objednal tři japonské koncertní sály, premiéra se uskutečnila 23. června 2002 v sále Shirakawa v Aichi, Kyoko Kawamura doprovodil violoncellista Nobuo Furukawa a orchestr Shirakawa Sinfonia pod vedením Tetsuji Honna. Obě části mohou být uváděny společně i každá zvlášť.

I. In Ajimano / V Adžimě

*Nocuješ kdesi
na pláních v Adžimě –
dočkám se tvého návratu,
mám tě už brzo vyhlížet?*

Otogami ze Sano [jedna dívka]

II. Far Away / Daleko

*Tys kdesi v dálavách
mezi námi hory a řeky,
naše srdce jsou však blízko –
mysli na mě, má milá!*

Nakatomi no Jokamori

básně 3770 a 3764 ze sbírky Manjóšú / Deset tisíc listů ze starého Japonska / 3. díl
přeložil Antonín V. Líman, vydalo nakladatelství Brody [2007]

ZAJÍMAVOST

Že Naoko Kikuchi zároveň hraje na koto a zpívá, není náhodným výmyslem skladatele. Jde o nové zpracování japonské tradice.

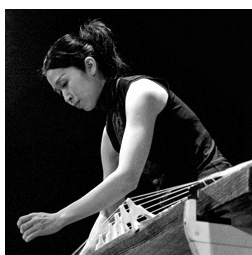
SBÍRKA BÁSNÍ MANJÓŠŮ

Sbírka více než 4500 básní od 561 autorů, z nichž 70 je žen. Její název v japonštině doslova znamená Sbírka deseti tisíců listů. Jde o lyrickou poezii, většina básní má formu tanka [pětiverší o 31 slabikách]. Za nejstarší části sbírky jsou považovány milostné verše šestnáctého japonského císaře Nintokua [vládl 313 až 399], editorské práce na sbírce pak dokončil roku 760 vzdělaný dvořan Ótomo no Jakamoči. O kompletní český překlad se zasloužil japanolog Antonín V. Líman [1932-2018].

Jonáš Starý [*1995] vystudoval kompozici u Ondřeje Štochla na Konzervatoři Jana Deyla v Praze. Pravidelně navštěvuje kroměřížské kompoziční kurzy Postfest pod vedením Ondřeje Štochla, Petera Grahama, Pavla Zemka Nováka a Alberta Breiera. Se svou první konzervatorní skladbou získal čestné uznání v soutěži Generace. K hudbě inklinoval od malička, původně poslouchal především metal a rock a do vážné hudby se jako posluchač zamiloval až ke konci základní školy. Ve své tvorbě se zaměřuje především na detail, je mu blízký hudební svět exprese, experimentu a spontaneity. Jeho hudbu uvedly mimo jiné soubory Konvergence nebo Ensemble Terrible. Pro Orchestr BERG a jeho sérii koncertů Hudba k siréně vytvořil v roce 2020 skladbu Euterpé, pro závěrečný koncert roku 2021 vznikla kompozice For Tōru Takemitsu.

Když jsem dostal nabídku psát pro Orchestr Berg, mohl jsem si ke zhudebnění vybrat kterýkoliv japonský němý film. Shlédnuv jsem stovky úryvků různých filmů a jeden mezi nimi výrazně vynikal. **A Page of Madness** je v kontextu tehdejší japonské tvorby velmi nekonvenční, experimentální a výrazově bohatý. Režisér Teinosuke Kinugasa se nebál do svého filmu zakomponovat abstraktní prvky, jejichž význam nemusí být pro dějovou linii vždy jasně čitelný, působí ale samy o sobě velmi silně pouze skrze vztahy tvarů, světla, stínů a dynamického pohybu. Díky nepředvídatelným střihům dosahuje Kinugasa maximální možné exprese. V hudbě jsem se snažil o totéž. Zvýraznit zvukem intenzitu sledovaného. Nepoužil jsem k tomu žádný kompoziční systém a neměl jsem ani žádné předem stanovené postupy a plány. Mým jediným záměrem bylo vystihnout sílu okamžiku. (Jonáš Starý)

Naoko Kikuchi se narodila v japonském Sendai a hru na koto studovala od dětství, nejprve u své maminky a babičky. Vystudovala mimo jiné prestižní školu NHK, již během studia vystupovala v zahraničí, získala řadu cen v soutěžích. V roce 2005 se zúčastnila Mezinárodní akademie Ensemblu modern v Tokiu, o dva roky později odjela díky japonskému vládnímu stipendiu k tomuto ansámbli studovat současnou hudbu do Frankfurtu nad Mohanem. Tam od té doby žije, pravidelně koncertuje a vyučuje v Německu i v Japonsku. Věnuje se širokému spektru aktivit – objednává a premiéruje nové skladby, spolupracuje s hudebníky i umělci z jiných oborů [tanec, divadlo], hraje tradiční japonskou hudbu, je členkou ansámbly AsianArt Berlin nebo jazzového kvarteta Kyoto Mon Amour ad.

www.naokokikuchi.com

Jakub Tylman [*1983] začal hrát na violoncello v šesti letech, mezi jeho učiteli byli Martin Škampa, Miroslav Petráš, Vladan Kočí a Jiří Bárta. Po maturitě na Pražské konzervatoři odešel studovat do Berlína k Borisi Pergamenščikovi, pokračoval u Franse Helmersona v Kolíně nad Rýnem. Účastnil se řady mistrovských kurzů např. s Heinrichem Schiffem, Pieterem Wispelweyem, Artemis Quatrett a Scharoun Ensemble. Je držitelem mnoha ocenění, např. EMCY – Soutěž o Evropskou hudební cenu v Oslu, Concerto Competition Sewanee v Tennessee, Soutěž J.J.F. Dotzauera v Drážďanech, zúčastnil se i finále soutěže mladých

hudebníků Eurovize v Berlíně. Je držitelem Firmenichovy ceny z prestižního hudebního festivalu ve švýcarském Verbieru, ceny Europäischer Hoffungspreis für Musik nebo speciální ceny nadace Freunde Junger Musiker. Jako sólista vystoupil mimo jiné s PKF-Prague Philharmonia, Českým národním symfonickým orchestrem, Rozhlasovým symfonickým orchestrem Berlín, Rozhlasovým orchestrem Oslo a Rozhlasovým orchestrem Saarbrücken. Od roku 2012 je sólo violoncellistou Filharmonie Roberta Schumanna v Saské Kamenici (Chemnitz), kde také pořádá vlastní řadu komorní hudby a nově i koncerty pro školy. Jako sólovioloncellista pravidelně hostuje v lipském Gewandhausorchester.

Akihito Obama [*1975] se učil různým stylům hry na šakuhači pod vedením významných hudebníků, jakými byli Ishikawa Toshimitsu [klasické shakuhachi] a Yoneyaho Satoshiho [min'yo shakuhachi]. Vystupuje v malých klubech i velkých koncertních sálech, spolupracuje s tradičními i západními hudebníky. Díky tomu si vytvořil originální styl, který překračuje obvyklé hranice. Věnuje se také vlastní tvorbě, nahrál několik desek, sólových nebo s dalšími hudebníky [Wind Carvings, Waves and Camellias, Visions, Street Music New Sounds, Water, Lotus Position, The Light in the Silence]. V současnosti vystupuje jako sólista i s různými hudebními uskupeními včetně kapely *TAKiO BAND*. Často koncertuje v zámoří, hrál v téměř čtyř desítkách zemí, účinkoval mj. na Japan Festival v Kennedyho centru ve Washingtonu, World Shakuhachi Festival Sydney, World Shakuhachi Festival London, od roku 2016 se pravidelně účastní International Shakuhachi Festival Prague. V roce 2005 uskutečnil koncertní turné, v rámci kterého pěšky navštívil 88 chrámů ostrova Šikoku. Vyučuje na Gakushuin University.

www.akhitoobama.com

Peter Vrábel je slovenský dirigent, který žije a pracuje v Praze. V roce 1995 založil Orchester BERG a určil jeho hudební směřování – díky němu je dnes tento orchestr oceňován jako jedinečný interpret hudby 20. století a hudby soudobé. Spolupracuje se soudobou českou skladatelskou špičkou a vytváří inspirativní tvůrčí prostor pro vynikající umělce mladé generace. Je držitelem Ceny Gideona Kleina. Za svoji práci s Orchestrem BERG získal v roce 2010 od České hudební rady / UNESCO ocenění za zásluhy o kvalitu a šíření české hudby.

Orchester BERG je špičkové české těleso, které již řadu let přináší svěží vítr na českou hudební scénu – uvádí inovativní a zároveň divácky atraktivní projekty kombinující současnou hudbu s tancem, filmem, divadlem, projekcemi apod. Je průkopníkem uvádění současné hudby mimo tradiční sály – od roku 2005 vystoupil v celé řadě industriálních objektů i v rozestavěné stanici pražského metra. Jednou z nejvýznamnějších aktivit orchestru je podpora českých skladatelů především mladé generace. Za dobu své existence objednal a ve světové premiéře uvedl více než dvě stovky nových děl. V českých premiérách také představuje tvorbu těch nejvýznamnějších zahraničních skladatelů, mimo jiné i hudební divadlo Schwarz auf Weiss Heina Goebbelse, hudebně filmový kus Up-close Michela van der Aa, unikátní celovečerní kompozici In vain Georga Friedricha Haase nebo legendární dílo Györgye Ligetiho Poème symphonique pro 100 metronomů. Orchester BERG uvedl celou řadu vlastních originálních projektů, například ve spolupráci s tanečnicí 420PEOPLE, režisérkou Petrou Tejnorovou, choreografkou Mirkou Eliášovou nebo režisérským duem SKUTR. Spolupracuje s nejvýznamnějšími českými kulturními organizacemi, mezi nimiž jsou například Centrum současného umění DOX, Divadlo Archa, Národní divadlo, festivaly Struny podzimu, Pražské jaro, Hudební fórum Hradec Králové ad. Věnuje se také edukativním aktivitám pro všechny věkové kategorie. V roce 2020 měl oslavit 20. sezónu. Je čerstvým držitelem prestižní ceny Prix Italia 2021 za projekt Hudba k siréně.

www.berg.cz

SRDEČNĚ ZVEME NA DALŠÍ AKCI LETOŠNÍ SEZÓNY!

STÁLE STEJNÝ PŘÍBEH | ... hudebně-taneční představení

úterý 5. září 2023 ve 20:00 | Divadlo Ponec
středa 6. září 2023, 18:00 | Divadlo Ponec

Čím je nejlepší na světě být? Obyčejnou trávou nebo krásnou bylinou, myší nebo ptákem? A co člověkem? Představení pro všechny generace o touze žít a přežít.

Jana Vöröšová – hudba, Mirka Eliášová – choreografie
Pavel Havrda – výtvarník scény a light design, Jiří Jakl - dramaturgie
účinkují: Jasmína Piktorová, Radim Klásek, Jana Vöröšová, Jana Kubánková, Radek Doležal

Představení vzniká ve spolupráci Orchestru BERG, Divadla Ponec a Eli & kol.

A NĚCO NAVÍC!

**Chcete s námi být intenzivněji?
Nebo nám prostě jen dát dárek?
Staňte se členy KLUBERGu!**

Získáte báječný pocit, že přispíváte ke vzniku nových skladeb! Díky Vám se Orchester BERG stane také o něco méně závislý na veřejných zdrojích. A navíc Vás pozveme například na letní klubové akce, kde se potkáte se skladateli i hudebníky!

Roční členství vyjde na 1 476 Kč, pro dva je to 2 808 Kč. Nebo nám můžete každý měsíc posílat 123 Kč / 234 Kč.

ZAJÍMAVOST

Víte, že i kdybychom vyprodali sál jen vstupenkami za plnou cenu, činí příspěvek z grantů a dotací na každou z nich obvykle 700–800 Kč?

přípitek členům KLUBERGu po představení M IS FOR...
Eva Kesslová [Orchester BERG], choreograf Jiří Kylián a paní Soňa Červená

FANDÍTE NÁM? STAŇTE SE ČLENY KLUBERGu!

**Chcete podpořit jedinečné projekty z oblasti nového umění?
Zajímá Vás, co se v BERGu chystá, a chcete u toho být jako první?
PŘIDEJTE SE!**

Patronkou KLUBERGu je paní Soňa Červená, herečka a zpěvačka.
Měsíční členský příspěvek: 123 Kč [jednotlivec] / 234 Kč [ve dvou]

ČLENOVÉ KLUBERGU VZKAZUJÍ

„Jste úžasní, jak se neustále zdokonalujete a vymýšlíte nové a nové nápady!!! Gratuluji, obdivuji a držím palce:-)!!!!“ Martina B.

„Držím palce do další činnosti, obdivuji koncepci a koncerty se mi moc líbí.“ Jana M.

DĚKUJEME VŠEM ZA PODPORU!

Více informací: www.kluberg.cz

Obrátit se můžete také na Evu Kesslovou – T: 604 205 937, E: kluberg@berg.cz

DĚKUJEME TĚM, KTERÍ NÁM POMÁHAJÍ!

DÁRCI: Věra Babišová, Martina Bahbouhová, Radvan Bahbouh, Jarmila a Pavel Baudišovi, †Soňa Červená, Jan a Zora Činčerovi, Petr Doležal, Světlana Jägerová, Ondřej Jäger, Jakub Koutník, Tibor Lopusan, PGK, Vlasta Plocková, Helena a Martin Vágnerovi, Veronika a Libor Winklerovi

KLUBERG [klub dárců Orchestru BERG]

Jaroslav Alt, Martina a Radvan Bahbouhovi, Šimon Caban, †Soňa Červená, Nevelina Dodovová, Hana Dvořáková, Václav Eis, Petr Foltánek [ve dvou], Albert Gielen, Běla Hátlová, Anna a Petr Hejlovi, Ladislav Jack Janků, Pavel Keller, Rudolf Kryl, Jiří Kubíček [ve dvou], Rudolf Leška [ve dvou], Jana Macharáčková, Jiří Malíř, Jana Maříková, Alena Miltová, Mahulena Nešlehová, Věra Nettlová, Jáchym Novotný, Lucie Pavelková, Kristián Suda, Kateřina Svatoňová, Tomáš Svatoň, Šárka Svobodová, Danilo Tuzar, Vladislava a Martin Valcháři, Jan Vít, Petr Vlasák, Zuzana Zuberová a jeden anonymní člen

ANDĚLÉ [dobrovolníci]

Věra Babišová, Radvan Bahbouh, Eva a Tonda Blomannovi, Jan Brázda, AK Anna Císařová & Peter Babiš, Dominik Dvořák, Josef Dvořák, Pavel Dvořák, Rut Fialová, Ondřej Holas, Pavel Hons, Veronika Jaklová, Aleš Janíček, Tomáš Jindříšek, Jitka Kloučková, Adam Kneblík, Šimon Kočí, Ivana Kolářová, Johana Kratochvílová, Petr Kubík, Maja Madárová, Daniel Mikolášek, Alena Miltová, Martin Pavala, Michal Pečeňa, Kateřina Plevová, Eva Ridenourová, Michael Romanovský, Michaela a Howard Sidenberg, Petr Somol, Jonáš Starý, Barbora Šlosárková, Lukáš Trnka, Pavel Trnka, Jan Trojan, Pavel Trojan Jr., Šimon Urban, Michaela Volfová a David Zábanský...

PODPORA SEZÓNY 2023

Ministerstvo kultury ČR, Evropská unie prostřednictvím Národního plánu obnovy, Hlavní město Praha, Praha 1, Praha 7, Partnerství OSA, BENU – síť lékáren

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

KlasikaPlus, Český rozhlas, HISvoice, Harmonie

Děkujeme kreativní agentuře Brainz.cz za vizuální styl.

texty: Eva Kesslová

korektura: PhDr. Alena Miltová

fotografie: Tomáš Vodňanský [Starý], Karel Šuster [Vrábel], Pavel Hejný [BERG]